ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 30.8.2023 г.
COM(2023) 498 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно техническата и икономическата осъществимост на въвеждането на задължителна електронна идентификация на животни от рода на едрия рогат добитък в целия Съюз

Съдържание

Въведение 2
Контекст 2
Действащи правила на ЕС 4
Проучване относно ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък 5
Анализ на резултатите 5
Възможност за използване на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък 5
Настояща употреба на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък 6
Разрешени средства за електронна идентификация 8
Удовлетвореност от настоящите правила 8
Заключения 9

Въведение

Целта на настоящия документ е да се предостави на Европейския парламент и на Съвета обзорен преглед на сегашното състояние във връзка с използването на електронна идентификация на животни от рода на едрия рогат добитък в ЕС, както и да се представят анализите на Комисията, що се отнася до възможността тази идентификация да стане задължителна в целия Съюз.

Електронни системи за идентификация на животните са въведени в Европейския съюз чрез законодателство, което е в сила от повече от 20 години. Те включват задължителни системи за електронна идентификация на животни от рода на овцете и козите съгласно Регламент (ЕО) № 21/2004[1], както и доброволни системи за животни от рода на едрия рогат добитък, въведени с Регламент (ЕО) № 1760/2000[2], изменен с Регламент (ЕС) № 653/2014[3].

Член 23а от Регламент (ЕО) № 1760/2000 съдържа изискването до 18 юли 2023 г. Комисията да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад относно техническата и икономическата възможност за въвеждане на задължителна електронна идентификация на животни от рода на едрия рогат добитък навсякъде в Съюза, като при необходимост този доклад следва да бъде придружен от подходящи законодателни предложения. Тази разпоредба е въведена с Регламент (ЕС) № 653/2014, като в него се допуска, че използването на системи за електронна идентификация („системи за ЕИ“) може потенциално да рационализира процесите за проследяване чрез автоматизиране на отчитането и записването в регистъра, воден от операторите, отглеждащи животни от рода на едрия рогат добитък. В допълнение това може да даде възможност за автоматизирано докладване за движението на животните от рода на едрия рогат добитък в компютризираната база данни, което ще подобри бързината, надеждността и прецизността на системата за проследяване. Използването на системи за ЕИ може потенциално да подобри и управлението на някои преки плащания към земеделските стопани.

Контекст

Електронната идентификация най-общо означава идентификация чрез използване на радиочестота. Електронната идентификация е съставена от два елемента: идентификатор и четящо устройство. Идентификаторът съдържа пасивен транспондер (микрочип без вграден енергиен източник), който предава запаметена информация (идентификационен код), когато четящото устройство (предавател—приемник) го активира на определена честота. Електронната идентификация може да допринесе за подобряването на съществуващите системи за идентификация на животни от рода на едрия рогат добитък. Например електронните идентификатори дават възможност за по-бързо разчитане и по-висока точност на разчитане в сравнение с класическите ушни марки. Възможно е и динамично разчитане и директно въвеждане на данни в базите данни (премахване на потенциални грешки, причинени от неточно ръчно въвеждане в

---

1 Регламент (ЕО) № 21/2004 на Съвета от 17 декември 2003 г. за създаване на система за идентификация и регистрация на животни от рода на овцете и козите и за изменение на Регламент (ЕО) № 1782/2003 и на директиви 92/102/ЕИО и 64/432/ЕИО (ОВ L 5, 9.1.2004 г., стр. 8).

2 Регламент (ЕО) № 1760/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юли 2000 г. за създаване на система за идентификация и регистрация на едър рогат добитък и относно етикетирането на говеждо месо и продукти от говеждо месо и за отмяна на Регламент (ЕО) № 820/97 на Съвета (ОВ L 204, 11.8.2000 г., стр. 1).

3 Регламент (ЕС) № 653/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1760/2000 по отношение на електронната идентификация на едър рогат добитък и за етикетирането на говеждо месо (ОВ L 189, 27.6.2014 г., стр. 33)

базата данни). По-специално това би могло да улесни процедурата за докладване на движението на животните в базата данни. Приносът на електронната идентификация за подобряване на идентификацията и проследяването на животните обаче не бива да се надценява с оглед на естеството на трудностите при прилагането на съществуващите системи. Цялостното маркиране на всички животни, както и ефективното управление на данните са предварителни условия за всяка система за идентификация, независимо от това дали се използват електронни идентификатори или класически ушни марки.

С оглед на технологичното развитие на нови видове електронни идентификатори Регламент (ЕО) № 1760/2000 беше изменен с Регламент (ЕС) № 653/2014, за да се предвиди възможност за бъдещи правила на ЕС, които да позволят използването на електронни идентификатори като официално средство за идентификация. В съображение 16 от посочения регламент се изтъква, че „въвеждането на задължителна ЕИ навсякъде в Съюза [на животни от рода на едрия рогат добитък] би могло да има неблагоприятно икономическо въздействие върху някои стопански субекти“. Поради това беше уместно стопаните да могат да я използват на доброволна основа. Държавите членки имат твърде различни животновъдни системи, практики и отраслови организации. Затова на държавите членки бе предоставена възможност да въведат задължителна ЕИ на своята територия.

При изготвянето на Регламент (ЕС) № 653/2014бяха използвани няколко доклада. През 1998 г. Комисията стартира широкомащабен изследователски проект за електронна идентификация на селскостопанските животни, наречен проект IDEA (IDentification Electronic des Animaux). Проектът беше осъществен от Съвместния изследователски център (JRC) на Комисията. Окончателният доклад беше представен през април 2002 г., а през юли 2002 г. бяха направени необходимите разяснения. Този проект показа, че по принцип използването на електронни идентификатори може да доведе до значително подобрение на системите за идентификация на животните, при условие че са изпълнени определен брой условия, свързани със съпътстващите мерки.

През 2005 г. Комисията представи на Съвета и на Европейския парламент доклад относно възможността за въвеждане на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък[4]. Целта на посочения доклад беше да се представи накратко опитът, натрупан благодарение на проекта IDEA, и да се направят заключения относно условията за въвеждане на електронна идентификация на животните от рода на едрия рогат добитък в Европейския съюз. В същия доклад Комисията стигна до заключението, че са налице доказателства, че радиочестотната идентификация е разработена до степента, необходима, за да бъде вече приложена на практика. В посочения доклад също така се заключава, че е много желателно да се премине към ЕИ на животните от рода на едрия рогат добитък в рамките на Съюза, тъй като, наред с други ползи, тя би допринесла за намаляване на административната тежест.

През 2009 г. Европейската комисия възложи „Проучване относно въвеждането на електронна идентификация (ЕИ) като официален метод за идентификация на животни от рода на едрия рогат добитък в Европейския съюз“, което включва анализ на разходите и ползите от електронната идентификация на животни от рода на едрия рогат добитък. Това проучване стигна до заключението, че „ЕИ е свързана с по-високи разходи за идентификатори и оборудване за разчитане в сравнение с конвенционалната идентификация“ и че „преките разходи и ползи не са балансирани по цялата производствена верига“. Проучването стигна до заключението, че доброволното въвеждане на ЕИ в сектора на животните от рода на едрия рогат добитък въз основа на хармонизирани стандарти би бил предпочитаният вариант. Отделните държави членки

[4] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52005DC0009

обаче следва да имат възможността да предпочетат задължителен режим на национално равнище.

Действащи правила на ЕС

До 21 април 2021 г. идентификацията и регистрацията на животните от рода на едрия рогат добитък бяха регламентирани в Регламент (ЕО) № 1760/2000, който изрично уреждаше тази материя.

От 21 април 2021 г. нататък правилата за идентификация и докладване на животни от рода на едрия рогат добитък са уредени в Регламент (ЕС) 2016/429[5] (Законодателство за здравеопазването на животните — ЗЗЖ), допълнен с Делегиран регламент (ЕС) 2019/2035[6] и Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/520[7]. Съгласно член 112, буква а) от ЗЗЖ животните от рода на едрия рогат добитък трябва да бъдат индивидуално идентифицирани чрез физическо средство за идентификация. В член 38, параграф 1 от Делегиран регламент (ЕС) 2019/2035 се посочва, че средството за идентификация трябва да бъде конвенционална ушна марка върху всяко ухо. В член 41, параграф 1 от посочения делегиран регламент се предоставя възможност на държавите членки да разрешат замяната на една от конвенционалните ушни марки с електронен идентификатор. Ако държава членка разреши такава замяна, операторите могат да прилагат доброволна ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък.

В съответствие с член 269 от ЗЗЖ държавите членки могат да приемат национални мерки в допълнение към предвидените в посочения регламент или по-строги от тях, които се отнасят до изискванията за проследимост на отглежданите животни от рода на едрия рогат добитък. Това дава възможност на държавите членки да направят задължително използването на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък. Тази възможност за задължително използване на ЕИ на национално равнище беше предвидена и в правилата за проследяване на животни от рода на едрия рогат добитък, които бяха в сила преди прилагането на ЗЗЖ.

В рамките на заседанията на експертните групи в периода 2018 г. и 2019 г. бяха проведени интензивни дискусии и обмяна на мнения относно идентификацията и регистрацията на животни, включително животни от рода на едрия рогат добитък, при подготовката на Делегиран регламент (ЕС) 2019/2035. Подходът към ЕИ, в т.ч. икономическите аспекти, беше обсъден задълбочено, като резултатът от тези обсъждания намери място в окончателния текст на Делегиран регламент (ЕС) 2019/2035. Беше счетено за целесъобразно стопаните да продължат да го използват на доброволна основа, освен ако не стане задължително посредством национални правила. При такъв режим на доброволна основа ЕИ ще бъде избрана от онези стопани, които могат да се възползват в икономически аспект от нея или да намерят други стимули за използването на този метод (например оптимизиране на събирането на данни и др.), докато други

---

5 Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните) (ОВ L 84, 31.3.2016 г., стр. 1).

6 Делегиран регламент (ЕС) 2019/2035 на Комисията от 28 юни 2019 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правилата за животновъдните обекти, в които се отглеждат сухоземни животни, и за люпилните и за проследимостта на определени отглеждани сухоземни животни и яйца за люпене (ОВ L 314, 5.12.2019 г., стр. 115).

7 Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/520 на Комисията от 24 март 2021 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на проследимостта на някои отглеждани сухоземни животни (ОВ L 104, 25.3.2021 г., стр. 39).

стопани могат да продължат да идентифицират животните си с две конвенционални ушни марки.

Проучване относно ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък

През януари 2023 г. Комисията прикани държавите членки да попълнят кратка анкета, свързана с информация относно актуалното състояние по отношение на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък. Всичките 27 държави членки, както и Швейцария и Норвегия, участваха в проучването със своите отговори. Отговорите ще бъдат обобщени в продължението на настоящия доклад.

Проучването се състоеше от следните въпроси (групи от въпроси), на които държавите членки бяха приканени да отговорят:

1. Задължителна ли е ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък във Вашата държава членка?
2. Разрешена ли е ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък на доброволна основа във Вашата държава членка?
3. Колко оператори (%) прилагат ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък на доброволна основа във Вашата държава членка?
4. Ако ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък е задължителна или на доброволна основа във Вашата държава членка, кой(и) метод(и) е/са разрешен(и)?
5. Смятате ли за задоволителни настоящите правила относно ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък?

Анализ на резултатите

Възможност за използване на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък

Запитването към държавите членки във въпроси 1 и 2 се отнася до настоящата ситуация по отношение на възможността операторите да използват ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък. Въпросите са следните: „Задължителна ли е ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък във Вашата държава членка? Да или не“, а също „Разрешена ли е ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък на доброволна основа във Вашата държава членка? Да или не“.

От фигура 1 става видно, че само трима респонденти (две държави членки и Швейцария) не разрешават замяната на една от конвенционалните ушни марки с електронно средство за идентификация. В 21 държави (20 държави членки) използването на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък не е задължително. В 5 държави членки използването на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък е задължително. Освен това ЕИ е задължителна на част от територията на 2 държави членки, като други 3 държави членки са посочили, че са взели решение да въведат задължителна ЕИ на животни от рода на едрия рогат на цялата си територия или на част от нея или обмислят да го направят.

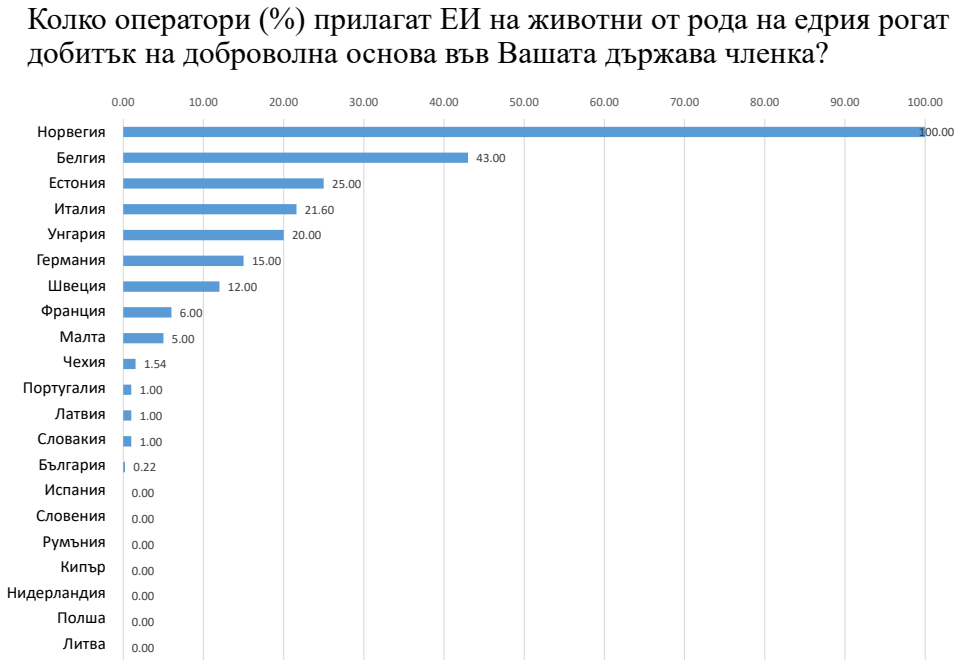
Фигура 1: Настояща ситуация в държавите членки

Настояща употреба на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък

Използването на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък в държавите членки, в които това не е задължително, варира от 0 до 100 % от популациите на едрия рогат добитък. В половината от тези държави членки по-малко от 1 % от операторите, които отглеждат едър рогат добитък, използват ЕИ за идентифициране на животните си. Много високият обхват в някои страни се дължи предимно на индустрията, заради субсидии, или заради искания за електронно идентифицирани животни от страна на участници като месната или млекопреработвателната промишленост. Резултатите са представени на фигура 2.

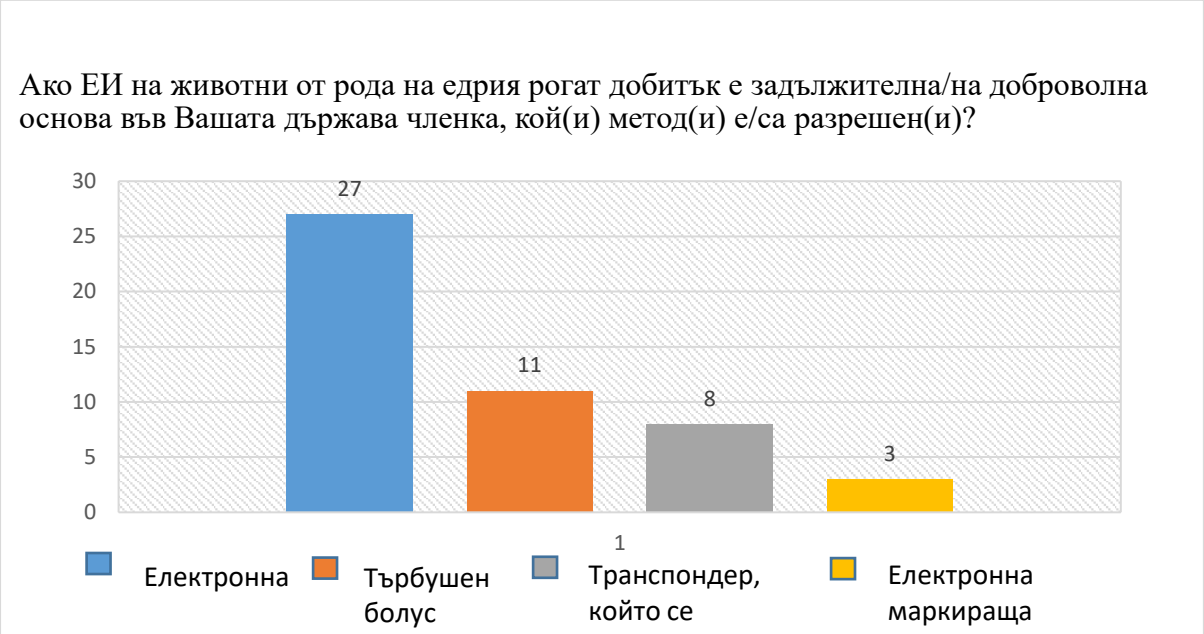
Фигура 2: Използване на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък в държави, в които това не е задължително

Разрешени средства за електронна идентификация

Електронните ушни марки са предпочитаното средство за идентификация в държавите членки, които позволяват използването на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък. Този метод е разрешен от компетентните органи във всички държави, в които ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък е задължителна или се прилага на доброволна основа. Резултатите са представени на фигура 3.

Фигура 3: Кои са разрешените средства за електронна идентификация

Удовлетвореност от настоящите правила

По-голямата част от държавите членки намира настоящите правила за идентификация на едър рогат добитък за задоволителни или много задоволителни, като само една държава членка не ги намира за такива. Резултатите са представени на фигура 4.

Фигура 4: Удовлетвореност от настоящите правила

Заключения

Проучването относно ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък показва, че държавите членки все още намират за задоволителни настоящите правила. От проучването става ясно също така, че задължителната ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък вече се прилага или ще се прилага от 37 % от държавите членки на цялата им територия или на част от нея съгласно действащите правила. Освен това в някои държави, в които използването ѝ не е задължително, ЕИ се прилага за цялата популация на едър рогат добитък или за значителна част от нея.

Съгласно действащите правила за идентификация на едър рогат добитък компетентният орган на всяка държава членка може да разреши използването на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък на доброволна основа или да определи национални правила за задължителното използване на ЕИ на животни от рода на едрия рогат добитък на своята територия. Тези правила се прилагат успешно от 2014 г. насам и отново бяха обсъдени и съгласувани с държавите членки през 2019 г. при изготвянето на Делегиран регламент (ЕС) 2019/2035 в контекста на новата правна рамка за здравеопазването на животните. Беше счетено за целесъобразно да се запази гъвкавостта за операторите и държавите членки. Тези обновени правила се прилагат от 21 април 2021 г.

Съгласно член 282 от ЗЗЖ Комисията трябва да направи оценка на въпросния регламент и на делегираните актове, посочени в член 264 от него, и да представи резултатите от оценката в доклад до Европейския парламент и до Съвета не по-късно от 22 април 2026 г. Като част от тази оценка може отново да бъде подложен на оценка опитът от прилагането на правилата за идентификация и регистрация на животни от рода на едрия рогат добитък, като оценката ще обхване по-дълъг период на прилагане на правилата.

Въз основа на заключенията от посоченото проучване, резултатите от обсъжданията, проведени в експертните групи и с държавите членки по време на разработването на настоящите правила и предвидената оценка на тези правила, на този етап Комисията няма да излезе със законодателни предложения.